

RĪCĪBAS PLĀNS

“Zvejniecības kultūras mantojuma saglabāšana un popularizēšana”

KOPSAVILKUMS

Nēģu zvejnieki, Autors: Žans Graubics. Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhivs

Novembris, 2021, Rīga

Par projektu

Rīcības plānu ir izstrādājis Rīgas plānošanas reģions INTERREG EUROPE Transnacionālās sadarbības programmas 2014.-2020.gadam līdzfinansēta projektā "Creating opportunities for regional growth through promoting Cultural HERitage of fISHing communities in Europe"/CHERISH ietvaros, kas īstenots 4.1. atbalsta mērķa "Dabas un kultūras mantojuma politiku uzlabošana" ietvaros.

CHERISH mērķis ir uzlabot reģionālās attīstības politiku, lai aizsargātu un popularizētu kultūras mantojumu zvejnieku kopienās, tādējādi veicinot šo reģionu pievilcību uzņēmumiem, vietējiem iedzīvotājiem un tūristiem.

Mūsdienās zvejniecības kopienas visā Eiropā saskaras ar tādām nopietnām problēmām kā klimata pārmaiņas, pieaugoša tūrisma aktivitāte un pārmaiņas zivsaimniecības nozarē. CHERISH galvenais mērķis ir izstrādāt un ieviest jaunas stratēģijas, lai pārvarētu šīs kopīgās problēmas, vienlaikus aizsargājot un popularizējot kultūras mantojumu. CHERISH partnerreģioni strādā kopā, lai sekmētu kultūras mantojuma ekonomisko potenciālu, un jau tagad var lepnī demonstrēt piemērus, kā kultūras mantojums tiek veiksmīgi izmantots jaunu uzņēmējdarbības aktivitāšu radīšanā un ilgtspējīgas vietējās attīstības veicināšanā.

CHERISH veicināja 9 partneru starpreģionālo sadarbību un politikas apguves procesu: (Nīderlande), Rīga (Latvija), Maljorka (Spānija), Kavala (Grieķija), Alto Minho (Portugāle), Pafos (Kipra) un Abrucco (Itālija), kā arī Snowchange (Somija) un Vācijas Piekrastes pašvaldību apvienība (Vācija) kā zināšanu partneri.

Projekta ieviešanas laiks: 01.06.2018. - 31.05.2023.

Rīcības plāna ieviešana un uzraudzība: 01.01.2022.- 31.05.2023.

Vairāk informācijas: <https://rpr.gov.lv/cherish-aktivitates/>, kur pieejams Rīcības Plāns pilnā apjomā angļu valodā

Kontakti: Sanita Paegle, Projekta koordinatore, Rīgas plānošanas reģions, sanita.paegle@rpr.gov.lv

Seko jiet mums FB: #CHERISH

The CHERISH projektu finansē Interreg Europe Programma 2014.-2020.gadam un Eiropas Reģionālas attīstības fonds (ERAF). Vairāk informācijas par projektu var atrast:

www.interregeurope.eu/cherish

Rīcības virzieni

---

1. Rīcība: Atbalsts zvejniecības kopienu sadarbības platformām finansējuma piesaistē un projektu attīstībā zvejniecības kultūras mantojuma saglabāšanai, popularizēšanai un jaunu tūrisma produktu attīstībai

(Atslēgas vārdi: #Zivsaimniecība #Kultūra #Saglabāšana #Popularizēšana #

Rīgas reģionā ir identificējama cilvēku kopiena, kas nodarbojas ar zvejas kultūras nemateriālā mantojuma saglabāšanu (piemēram, piekrastes zvejnieki, muzeji, zvejas tūrisma uzņēmumi un tūrisma speciālisti) un ikdienā nodarbojas ar piekrastes tradicionālās ainavas un vides saglabāšanu, tostarp objektu un artefaktu uzturēšanu un demonstrēšanu. Minētās vērtības jau tiek izmantotas, kā arī tām ir liels potenciāls jaunu tūrisma produktu veidošanā, kā arī tūrisma veicināšanā Rīgas reģiona piekrastē kopumā. Nemateriālo kultūras mantojumu (zvejniecību) var izmantot kā resursu ienākumu gūšanai un ekonomikas attīstībai, komercializējot to dažādu produktu un pakalpojumu veidā, tostarp tūrisma attīstībai.

Jāstiprina starpnozaru sadarbība starp tūrisma informācijas centriem, muzejiem un zvejniekiem. Turklāt papildus sadarbības veicināšanai jāpalielina iesaistīto ieinteresēto pušu kapacitāte, lai varētu kopīgi izstrādāt jaunus projektus, kuru mērķis ir aizsargāt un popularizēt zvejniecības kultūras mantojumu un integrēt to jaunajos tūrisma produktos un pakalpojumos. No konkurences par finansējumu jāpāriet uz kopīgu projektu izstrādi un īstenošanu, ko var panākt, veicinot informētību par pieejamajiem finansējuma resursiem, radot inovatīvas projektu idejas, kuru rezultātā tiktu radīti ilgtspējīgi tūrisma produkti un pakalpojumi, kas aptvertu plašāku piekrastes teritorijas teritoriju, veicinātu piekrastes teritoriju identitāti, turpinot izglītēt dažādas ieinteresēto personu grupas par materiālā un nemateriālā zvejas kultūras mantojuma nozīmi, lai saglabātu piekrastes kopienas ilgtspējību un pievilcību vietējiem un ārvalstu apmeklētājiem.

Rīcības mērķis:

Izveidot un īstenot visaptverošu zvejas kultūras mantojuma saglabāšanā, popularizēšanā un attīstībā iesaistīto ieinteresēto pušu sadarbības platformu Rīgas reģionā ar iespējām piesaistīt publisko finansējumu.

Plānotie pasākumi:

1.1. Veicināt pastāvīgu ieinteresēto pušu, ekspertu un viedokļu līderu sadarbības tīklu zvejas kultūras mantojuma attīstībā un popularizēšanā Rīgas reģionā. Šim nolūkam tiks izstrādāta un izmantota zvejas kultūras mantojuma un popularizēšanas jomā galveno ieinteresēto pušu kontaktinformācijas datu bāze, kas tiks izmantota arī citu 1. un 2. Rīcības aktivitāšu īstenošanai.

1.2. Organizēt ikgadēju Zvejniecības kultūras mantojuma dienu, kurā dalībnieki dalās ar aktualitātēm, jaunāko attīstību, sadarbības iespēju pavēršanu un sadarbības tīklu veidošanu, kā arī dalās pieredzē aktivitāšu īstenošanā. To var organizēt pēc rotācijas principa ar atšķirīgu fokusu. Finansējuma avoti varētu būt piekrastes pašvaldības, ja to organizē FLAG - ES Zivsaimniecības fonds vai NVO fonds.

1.3. Organizēt informatīvus seminārus par finansējuma iespējām ciešā sadarbībā ar Kultūras ministriju, Zemkopības ministriju, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju un Latvijas Nacionālo kultūras centru, kas pieejami zvejas kultūras mantojuma saglabāšanai un popularizēšanai.

1.4. Sadarbībā ar piekrastes pašvaldībām un to Tūrisma informācijas centriem apzināt un nostiprināt idejas par kopīgu sadarbību tūrisma produktu, pakalpojumu un maršrutu izstrādē ar potenciālu zvejniecības kultūras mantojuma popularizēšanas jomās Rīgas reģionā.

1.5. Nodrošināt atbalstu un iesaisti Rīgas reģiona vietējās rīcības grupas (1), kas darbojas piekrastes kopienā, aktivitātēs, kas saistītas ar zivsaimniecības kultūras mantojuma saglabāšanas, popularizēšanas un attīstības projektu izstrādi un īstenošanu: ideju ģenerēšana, CHERISH GP prakses tālāka nodošana jaunu projektu ideju iniciēšanai. Projektu ideju bankas izveide, starptautisko projektu partneru meklēšanas aktivitāšu veikšana.

1.6. Praktiska atbalsta sniegšana zvejas kultūras mantojuma aizsardzības un popularizēšanas aspektu integrēšanai FLAG vietējās attīstības stratēģijā nākamajam periodam.

Sadarbībā ar:

- Kultūras ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Zemkopības ministrija;
- Vietējās kopienu rīcības grupas - Jūras Zeme u.c.;
- Pašvaldības 2 piekrastes pašvaldības ārpus pilsētu teritorijām: Ādaži un Jūrmala;
- Novadpētniecības centri, muzeji Carnikavā un Jūrmalā;
- Zvejnieku kopienas pārstāvji;
- LNKC Nemateriālā kultūras mantojuma nodaļa;
- Zvejniecības uzņēmēji;
- Tūrisma pakalpojumu sniedzēji un informācijas centru speciālisti.

2. RĪCĪBA: Piekrastes pašvaldību spēju stiprināšana iekļaujot zvejniecības kultūras mantojuma atbalsta aktivitātes plānošanas dokumentos

---

(Atslēgas vārdi: #Zivsaimniecība #Mantojums #Atbalsts #PlānošanasDokumenti)

Zivsaimniecības kultūras mantojums ir daļa no Rīgas reģiona piekrastes identitātes, kas lielā mērā raksturo ne tikai vietējo kopienu dzīvesveidu, bet arī nosaka konkrētās teritorijas ekonomisko profilu. No vienas puses, piekrastes pašvaldībās notiek objektīvas sociālekonomiskās situācijas izmaiņas (zvejas darbību ierobežojoši noteikumi, zivju krājumu samazināšanās, nespēja gūt pietiekamus ienākumus tikai no zvejas darbības u. c.), kas apdraud piekrastes iedzīvotāju iespējas saglabāt un praktizēt tradicionālo dzīvesveidu un darbības. No otras puses, reģiona zivsaimniecības kultūras mantojuma saglabāšanu līdz šim ir pozitīvi ietekmējuši vairāki faktori, piemēram, vietējo pašvaldību vietējās stratēģijas, kas vērstas uz zivsaimniecības kultūras mantojuma aizsardzību un popularizēšanu, pasākumi, kas vērsti uz zivsaimniecības identitātes integrēšanu tūrisma un saimnieciskās darbības jomās, vietējo rīcības grupu (piemēram, ZVRG) stratēģijas, nacionālo dabas parku pastāvēšana, kas vērsti uz īpašu dabas vērtību un sugu saglabāšanu, u. c. Tāpēc ir ļoti svarīgi, lai piekrastes pašvaldību teritoriālās attīstības speciālisti būtu informēti par nepieciešamību integrēt zvejas kultūras mantojumu attīstības plānošanas dokumentos un vietējās politikas virzienos, kas īpaši vērsti uz zvejas kultūras mantojuma aizsardzību un veicināšanu. Tādējādi vietējā līmenī ir pieejams politikas ietvars, kas ir saskaņots un atspoguļo ERAF prioritātes un atbalsta pasākumus: Darbības programma 2021-2027, ES Zivsaimniecības fonds un citi.

Ņemot vērā pieaugošo iedzīvotāju skaitu reģiona piekrastē (arvien vairāk cilvēku vēlas iegādāties nekustamo īpašumu piekrastes tuvumā) un to, ka arvien vairāk cilvēku apmeklē reģiona piekrasti tūrisma nolūkos, kļūst arvien grūtāk saglabāt līdzsvaru starp tradicionālo piekrastes dzīvesveidu un pilsētu attīstības tendencēm: jauniem nekustamā īpašuma projektiem, intensīvām tūrisma plūsmām utt., tostarp ekonomisko spiedienu, ir īpaši svarīgi aktīvāk iesaistīt piekrastes kopienu dalībniekus savu kopienu plānošanas attīstībā.

Rīcības mērķis:

Veicināt zināšanas un stiprināt piekrastes kopienas, lai tās varētu īstenot kvalitatīvu interešu aizstāvību, atspoguļojot savas vajadzības un redzējumu pašvaldību un citos plānošanas procesos, lai saglabātu, veicinātu un izmantotu zivsaimniecības kultūras mantojumu, stiprinātu vietējo identitāti un saimniecisko darbību piekrastē, tūrisma, tostarp tūrisma attīstību.

Plānotie pasākumi:

2.1. Organizēt informatīvu un partnerības veidošanas pasākumu reģiona piekrastes pašvaldību pārstāvjiem par jaunā plānošanas perioda 2021-2027 (struktūrfondi un citi fondi) instrumentiem zivsaimniecības kultūras mantojuma saglabāšanai un popularizēšanai - tūrisma attīstībai, cieši sadarbojoties un iesaistot nozaru ministrijas un izmantojot to kompetenci.

2.2. Turpināt attīstīt piekrastes tradicionālo ekoloģisko zināšanu (TEK) piemēru (nēgu tradīcijas) un izmantot to izglītojošiem un vides izpratnes veicināšanas pasākumiem

dažādām mērķgrupām kopienās, tostarp jauniešiem un bērniem, kā arī izmantot TEK tūrisma veicināšanai reģionā vietējā un ārvalstu mērogā.

2.3. Turpināt aktīvu sadarbību ar reģiona Piekrastes zivsaimniecības rīcības grupu - Jūras zeme (1 Vietējā rīcības grupa, kas darbojas teritorijā pēc Administratīvi teritoriālās reformas reģionā), lai labāk atspoguļotu piekrastes kopienu vajadzības vietējā līmeņa attīstības stratēģijās 2021-2027. gadam.

2.4. Rīgas reģiona iesaistīšanās un viedokļa sniegšana ES struktūrfondu aktivitāšu īstenošanas noteikumu izstrādes procesā 2021-2027. gadam, lai atspoguļotu zivsaimniecības kultūras mantojuma aizsardzības un popularizēšanas pasākumu aspektus un attīstības vajadzības Latvijas Republikas ministrijām, kas izstrādā attiecīgo jomu darbības politiku (struktūrfondi, EJZF u.c.).

Sadarbībā ar:

- Piekrastes pašvaldību attīstības plānošanas speciālisti;
- ES struktūrfondu ieviešanā iesaistītās ministrijas: Finanšu ministrija, Kultūras ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Zemkopības ministrija;
- Vietējās zivsaimniecības rīcības grupas - Jūras Zeme u.c.
- Latvijas Lauku forums;
- pētniecības organizācijas, kas nodarbojas ar zvejas kultūras mantojuma saglabāšanu, dokumentēšanu un stāstu veidošanu;
- LNKC Nemateriālā kultūras mantojuma nodaļa.

T

Autoru kolektīvs:

Inga Brieze, Projektu vadības nodaļas vadītāja, RPR

Āris Ādlers, Ārējais eksperts, CHERISH, RPR

*Sanita Paegle, Projekta koordinatore, Iesaistīto ieinteresēto pušu sadarbības koordinēšana, publicitāte
RPR*